

V

N

K

VERENIGING VAN NEDERLANDSE KUNSTHISTORICI

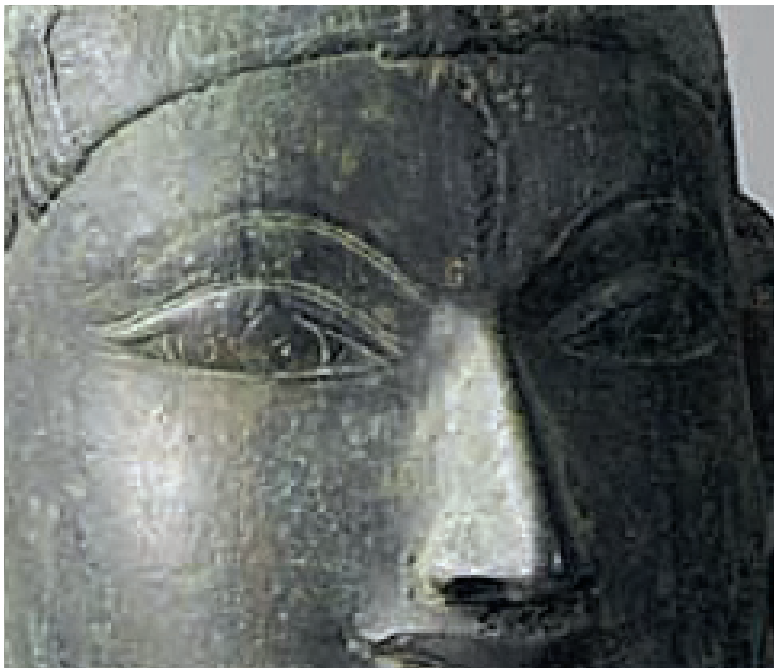

**Longlist
Karel van
Manderprijs**

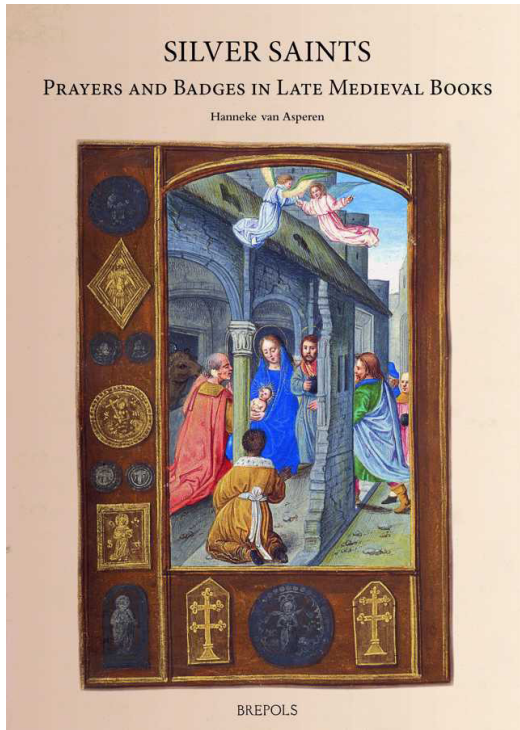
2023

Beeldende Kunst en
Kunstnijverheid
tot 1550

**Samengesteld door
Pax Veerbeek**

LONGLIST KAREL VAN MANDERPRIJS 2023

Inhoud

VERANTWOORDING

3

LOGLIST

4

1. Heerschappij en memoriecultuur

4

2. Religie en sacraliteit

4

3. Kunst(enaars)netwerken

5

4. Mecenaat en markt

6

5. Mensbeeld, wereldbeeld en humanisme

6

6. Natuur en landschap

7

7. Techniek en visies op kunst

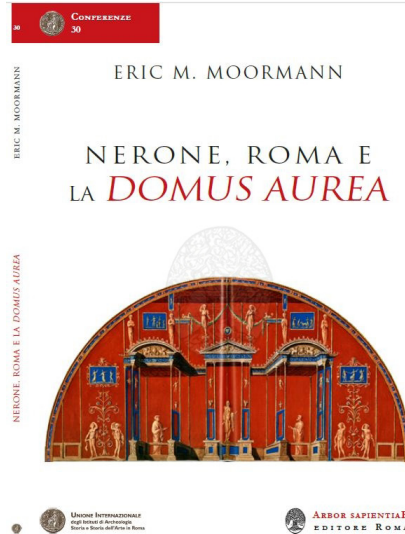
7

8. Vrouwen en kunst

8

AUTEURS

9

Verantwoording

Hier ziet u de longlist van de Karel van Manderprijs 2023, met publicaties op het gebied van beeldende kunst en kunstnijverheid tot 1550. De lijst heb ik samengesteld in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici (VNK). Ik hoop een zo uitgebreid mogelijk overzicht te geven van kunsthistorische publicaties over dit onderwerp, uitgegeven in de jaren 2018 tot en met 2022. Ik heb volledigheid nagestreefd op basis van de criteria zoals hieronder toegelicht.

De gehandhaafde criteria voor het selecteren van de publicaties zijn als volgt: ten eerste moet de uitgave een wetenschappelijke boekpublicatie (monografie of tentoonstellingscatalogus) of een proefschrift zijn. Daarom zijn losse artikelen, (bundels met) essays en hoofdstukken niet in de longlist opgenomen. Daarnaast moeten de publicaties niet door meer dan twee auteurs zijn geschreven; tentoonstellingscatalogi komen dan ook alleen in aanmerking als deze door maximaal twee auteurs of voor een substantieel deel door één auteur zijn geschreven. Het onderzoek van de publicatie moet uiteraard van kunsthistorische aard zijn. Vanwege de toename van interdisciplinair onderzoek zijn ook publicaties opgenomen waarbij is samengewerkt met archeologen, classici, kunst- en cultuurhistorici en religiewetenschappers. Het uitgangspunt is dat de boeken zijn geschreven door Nederlandse auteurs of auteurs verbonden aan een Nederlandse instelling. In sommige gevallen is er een buitenlandse auteur opgenomen, maar alleen als deze het boek heeft gepubliceerd met één andere auteur, die zoals beschreven in het voorgaande Nederlands of in Nederland werkzaam is en deze meer dan de helft van de publicatie heeft geschreven. Hierbij hoop ik nadrukkelijk alle relevante proefschriften over het onderwerp beeldende kunst en kunstnijverheid tot 1550 te hebben opgenomen, omdat promovendi

de onderzoekers van de toekomst zijn en daarmee een belangrijke intrede doen in het kunsthistorische onderzoeksveld.

Tijdens het samenstellen van de publicaties heb ik veel gehad aan de auteurslijst van de samensteller van de longlist van 2018, Kirsten Derks. Deze auteurslijst geeft een goed overzicht van kunsthistorici die op het gebied van beeldende kunst en kunstnijverheid tot 1550 publiceerden, waarvan sommigen in de afgelopen jaren opnieuw (meerdere) publicaties hebben uitgebracht. Daarnaast waren de publicatieoverzichten van uitgevers erg nuttig. Ook databases zoals RKDlibrary, Kubikat van het Max Planck-Instituut en WorldCat waren handig om door te spitten, om zo relevante publicaties op te sporen.

Dit jaar is de longlist op een nieuwe wijze ingedeeld. In plaats van categorieën op basis van geografie en medium, heb ik gekozen voor een indeling op thematiek, om eurocentrisme te voorkomen en de interdisciplinaire aanpak van de auteurs te benadrukken. Met deze indeling hoop ik een handzaam overzicht te geven van de onderwerpen die spelen op het gebied van beeldende kunst en kunstnijverheid tot 1550 in kunsthistorisch onderzoek van de afgelopen vijf jaar. De acht koppen volgen elkaar op in alfabetische volgorde: de lijst begint met Heerschappij en memorie-cultuur, opgevolgd door Religie en sacraliteit. Vervolgens zijn de Kunst(enaars)netwerken aan de beurt, daarna Mecenaat en markt, met aansluitend Mensbeeld, wereldbeeld en humanisme. Daarna volgt Natuur en landschap, dan Techniek en visies op kunst en ten slotte Vrouwen en kunst. Bij deze: de longlist voor de Karel van Manderprijs 2023!

Pax Veerbeek

LONGLIST

1. Heerschappij en memoriecultuur

1. Egmond, Anne-Maria van. *Opgetekend: Materiële representatie aan het Haagse hof (1345-1425)*. Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2020.
2. Frequin, Sanne. "Propaganda in steen: Een reconstructief onderzoek naar de commemoratieve en politiek-dynastieke boodschap van de grafmonumenten van het grafelijk Henegouwse Huis 1280-1356." Proefschrift, Universiteit van Amsterdam, 2021.
3. Jong, Jan L. de. *Tombs in Early Modern Rome (1400-1600): Monuments of Mourning, Memory and Meditation. Brill's Studies on Art, Art History, and Intellectual History, Vol. 65*. Leiden: Brill, 2022.

4. Moormann, Eric M. *Nerone, Roma e la Domus Aurea*. Rome: Arbor Sapientiae, 2020.

5. Raven, Maarten J. *The Tombs of Ptahemwia and Sethnakht at Saqqara*. Leiden: Sidestone Press, 2020.

6. Rijser, David. *De portiek van de burenen: Verbeeldingen van denken in de Oudheid*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2018.

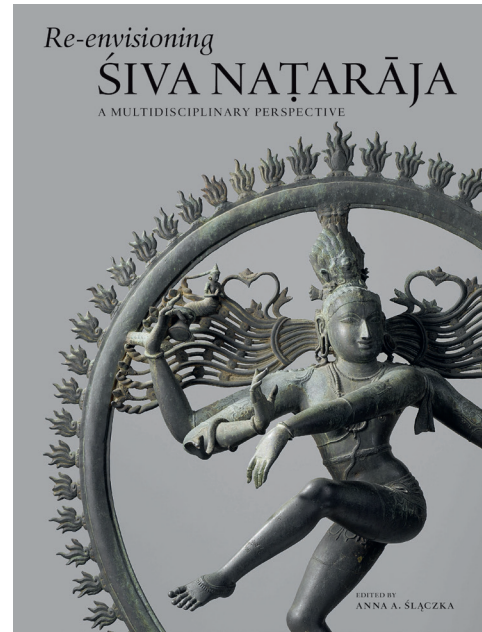
2. Religie en sacraliteit

7. Asperen, Hanneke van. *Silver Saints: Prayers and Badges in Late Medieval Books*. Turnhout: Brepols, 2021.

8. Hartog, Elizabeth den. *Over profeten, wijze en dwaze maagden en de middeleeuwse mens. Een studie naar de verdwenen kerk van Kerkdriel*

en haar bouwsculptuur.
Zwolle: WBOOKS, 2018.

9. Hendrikman, Lars, red. *Meester van Elsloo: Van eenling naar verzameling*. Tent. cat. Maastricht, Bonnefantenmuseum, 22 februari – 16 juni 2019. Zwolle: Waanders Uitgevers, 2019.
10. Kroesen, Justin E. A. en Peter Tångeberg. *Helgonskåp: Medieval Tabernacle Shrines in Sweden and Europe*. Petersberg: Michael Imhof Verlag, 2021.
11. Ros, Wim S. “Fundamentum organisandi: Het orgel in de 15e eeuw, architectuur en ontwerp.” Proefschrift, Universiteit van Amsterdam, 2019.
12. Schmidt, Victor M. *Stendardi e gonfaloni processionali dalle Marche. Tardo Medioevo e Rinascimento*. Fermignano: Centro Studi G. Mazzini, 2020.

13. Ślaczka, Anna A. *Nataraja, de goddelijke danser*. Amsterdam: Rijksmuseum, 2018.
14. Ślaczka, Anna A. *Re-envisioning Śiva Naṭarāja. A Multidisciplinary Perspective*. Leiden: Brill, 2021.
15. Smits, Lieke Andrea. “Performing Desire: Bridal Mysticism and Medieval Imagery in the Low Countries (c. 1100-1500).” Proefschrift, Universiteit Leiden, 2020.
16. Verbeek, Winnie. “Van geloof naar erfgoed. Betekenisveranderingen van christelijk-religieuze objecten in een museale omgeving.” Proefschrift, Universiteit van Amsterdam, 2022.

3. Kunst(enaars)netwerken

17. Aikema, Bernard. *I Rinascimenti in Europa 1480-1620. Arte, Geografia e potere*. Milaan: Libri Scheiwiller, 2021.
18. Dongen, Alexandra van en Katrien Lichtert. *De blik van Dürer: Albrecht Dürers reis door de Nederlanden (1520-1521)*. Veurne: Hannibal Books, 2021.
19. Gerritsen, Anne. *The City of Blue and White: Chinese Porcelain and the Early Modern World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
20. Jehoel, Gaila. “Het culturele netwerk van Jan van Scorel (1495-1662): Schilder,
- kanunnik, ondernemer en kosmopoliet.” Proefschrift, Universiteit van Amsterdam, 2020.
21. Jong, Koos de. “Vroege Chinese miniaturen: De ontsluiting van een cultureel fenomeen.” Proefschrift, Universiteit van Amsterdam, 2020.
22. Mechling, Mathilde. “Buddhist and Hindu Metal Images of Indonesia: Evidence for shared artistic and religious networks across

Asia (c. 6th-10th century).”
Proefschrift, Universiteit
Leiden, 2020.

4. Mecenaat en markt

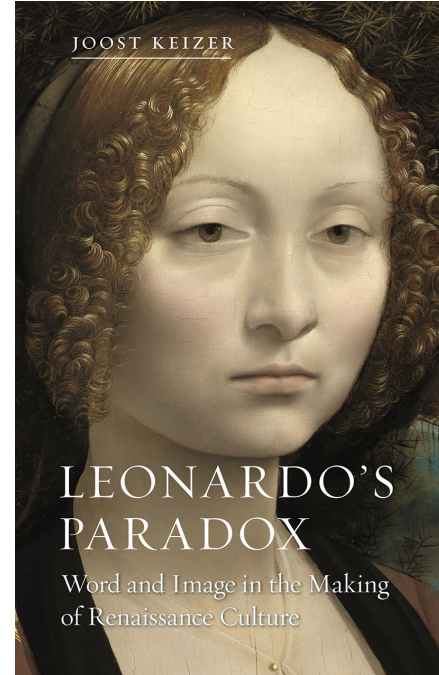
23. Koopstra, Anna. *Jean Bellegambe (c. 1470-1535/36): Making, Meaning and Patronage of His Works*. Turnhout: Brepols, 2022.
24. Vries, Dirk Jan de. *Gezichten op gevels van huizen 1400-1500*. Zwolle: WBOOKS, 2022.

25. Wamel, Marieke van. “Opdrachtgevers en vroege eigenaren van het werk van Jheronimus Bosch.” Proefschrift, Radboud Universiteit, 2021.

5. Mensbeeld, wereldbeeld en humanisme

26. Brügggen Israëls, Machtelt. *Piero della Francesca and the Invention of the Artist*. Londen: Reaktion Books, 2020.
27. Doel, Marieke van den. *Ficino and Fantasy: Imagination in Renaissance Art and Theory from Botticelli to Michelangelo*. Aries Book Series, Vol. 29. Leiden: Brill, 2022.
28. Jong, Emma C. de. *Dirck Volckertszoon Coornhert (1522-1590) op zoek naar waarheid*. Haarlem: Uitgeverij Loutje, 2022.
29. Keizer, Joost. *Leonardo's Paradox: Word and Image in the Making of Renaissance Culture*. Londen: Reaktion Books, 2019.
30. Koldewij, Jos. *Rebussen, van duivels tot Bosch: 'wat baat kaars of bril, als de uil niet kijken wil'*. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2019.
31. Kwakkelstein, Michael W. en Michiel Plomp, red. *Leonardo da Vinci: Sprekende gezichten*. Tent. cat. Haarlem, Teylers Museum, 5 oktober 2018 – 6 januari 2019. Bussum: Uitgeverij Thoth, 2018.

32. Slavenburg, Jacob. *Het Renaissance-wonder: Bakermat van een nieuw mens- en wereldbeeld*. Zutphen: Walburg Pers, 2021.
33. Veldman, Ilja. *Coornhert als prentmaker en inspirator van kunstenaars*. Tent. cat. Haarlem, Janskerk, 16 april – 8 juni 2018. Haarlem: Uitgeverij Loutje, 2018.
34. Verbeek, Caro. *Een kleine cultuurgeschiedenis van de (grote) neus*. Amsterdam: Atlas Contact, 2021.
35. Verwey, Janneke. *Feel the Heart: Leonardo da Vinci's Powerful Symbolism Showing the Way Towards a Next Renaissance*. Amsterdam: Sah Project, 2020.

PIERO DELLA FRANCESCA

*and the Invention
of the Artist*

MACHTELT BRÜGGEN ISRAËLS

6. Natuur en landschap

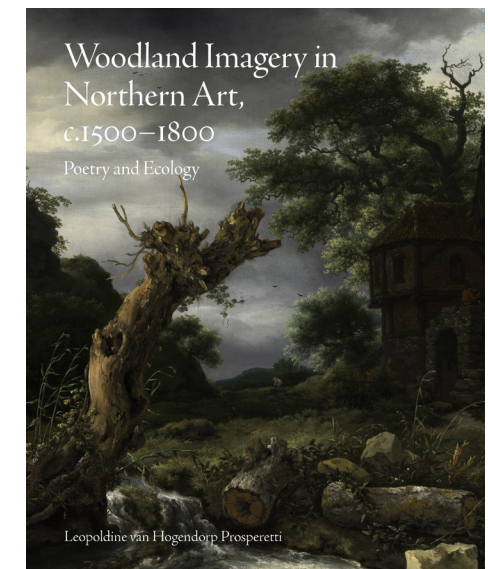
36. Hogendorp Prosperetti, Leopoldine van. *Woodland Imagery in Northern Art, c. 1500-1800: Poetry and Ecology*. Londen: Lund Humphries, 2022.
37. Koopstra, Anna, red. *Lucas Gassel van Helmond: Meester van het landschap*. Tent. cat. Helmond, Museum Helmond, 1 juni – 30 augustus 2020. Zwolle: Waanders Uitgevers, 2020.
38. Rutte, Reinout en Bram Vannieuwenhuyze. *Stedenatlas Jacob van Deventer: 226 stadsplattegronden uit 1545-1575 – Schakels tussen verleden en heden*. Bussum: Thoth, 2018.

7. Techniek en visies op kunst

39. Bleyerveld, Yvonne. *The New Hollstein: Dutch & Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts, 1450-1700*. Jacob

Cornelisz, red. Huigen Leeflang. Ouderkerk aan den IJssel: Sound & Vision Publishers, 2019.

40. Gestman Geradts, Jacob. “”Altijds vernedert, nochtans De Hooghe””. Biografie van Cornelis de Hooghe (1541-1583).” Proefschrift, Katholieke Universiteit Leuven, 2019.
41. Keizer, Joost. *The Realism of Piero della Francesca*. New York: Routledge, 2018.

Leopoldine van Hogendorp Prosperetti

LUND HUMPHRIES Northern Lights

42. Quené, Saskia C. *Goldgrund und Perspektive: Fra Angelico im Glanz des Quattrocento*. Berlin: Deutscher Kunstverlag, 2022.
43. Wallert, Arie. *Early Painting in the Northern Netherlands: Style and Technique*. Londen: Archetype Publications, 2022.

8. Vrouwen en kunst

44. Jasperse, Jitske. *Het vrouwelijke oog wil ook wat: vrouwen als opdrachtgevers, verzamelaars en kunstenaars*. Gorredijk: Sterck & de Vreesse, 2021.
45. Jasperse, Jitske. *Medieval Women, Material Culture, and Power: Matilda Plantagenet and her Sisters*. Leeds: Arc Humanities Press, 2020.
46. Oosterman, Johan, red. *Ik, Maria van Gelre. De hertogin en haar uitzonderlijke gebedenboek (1380-1429)*. Tent. cat. Nijmegen, Museum het Valkenhof, 13 oktober 2018 – 6 januari 2019. Zwolle: Waanders Uitgevers, 2018.
47. Oosterman, Johan. *Maria van Gelre (1380-1429). Sporen in het landschap*. Nijmegen: Vantilt, 2018.

Auteurs

A

Aikema, Bernard
Asperen, Hanneke van

B

Bleyerveld, Yvonne
Brüggen Israëls, Machtelt

D

Doel, Marieke van den
Dongen, Alexandra van

E

Egmond, Anne-Maria van

F

Frequin, Sanne

G

Gerritsen, Anne
Gestman Geradts, Jacob

H

Hartog, Elizabeth den
Hendrikman, Lars
Hogendorp Prosperetti,
Leopoldine van

J

Jasperse, Jitske
Jehoel, Gaila
Jong, Emma C. de
Jong, Jan L. de
Jong, Koos de

K

Keizer, Joost
Koldewij, Jos
Koopstra, Anna
Kroesen, Justin E. A.
Kwakkelstein, Michael W.

L

Leeflang, Huigen
Lichtert, Katrien

M

Mechling, Mathilde
Moormann, Eric M.

O

Oosterman, Johan

P

Plomp, Michiel

Q

Quené, Saskia C.

R

Raven, Maarten J.
Rijser, David
Ros, Wim S.
Rutte, Reinout

S

Schmidt, Victor M
Ślączka, Anna A.
Slavenburg, Jacob
Smits, Lieke Andrea

T

Tångeberg, Peter

V

Vannieuwenhuyze, Bram
Veldman, Ilja
Verbeek, Caro
Verbeek, Winnie
Verwey, Janneke
Vries, Dirk Jan de

W

Wallert, Arie
Wamel, Marieke van

Colofon

De *Longlist Karel van Manderprijs 2023* is een uitgave van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici (VNK)

Samenstelling: Pax Veerbeek

Coördinatie: Suzie Hermán,
Mireille de Putter

Vormgeving en opmaak

Janna & Hilde Meeus,
www.meeusontwerpt.nl

Redactieadres

Mireille de Putter
secretariaat@kunsthistorici.nl

Bestuur VNK

drs. Lidewij de Koekkoek, voorzitter
Esther van der Hoorn MA, secretaris

Marion van der Marel BA,
penningmeester

drs. Mascha van Damme, algemeen
bestuurslid

Marie Baarspul MA, bestuurslid
Overdracht

drs. Lisette Luijkx, voorzitter
redactiecommissie Bulletin

Bram Donders MA, voorzitter Jong VNK
Suzie Hermán MA, bestuurslid

Onderzoek

Anna Koldewij MA, bestuurslid

Programmering

Nog geen lid van de VNK?

De VNK, opgericht in 1939, zet zich in voor alle kunst- en architectuurhistorici in Nederland, voor het kunsthistorisch onderzoek en onderwijs, en voor de zichtbaarheid van het vak. De VNK biedt een platform waar kunsthistorici uit alle disciplines elkaar ontmoeten en faciliteert kennisuitwisseling, discussie en advies over vakgerelateerde kwesties.

Voor wie?

Lidmaatschap van de VNK staat open voor alle kunst- en architectuurhistorici in Nederland, studenten Kunstgeschiedenis en voor in het kunsthistorische veld actieve organisaties.

Lidmaatschap:

€ 40,- of € 25,- per jaar (Jong VNK)

Individueel steunlidmaatschap:

€ 100,- per jaar

Institutioneel lidmaatschap:

vanaf € 500,- per jaar

Aanmelden?

Vul het lidmaatschapsformulier in via
www.kunsthistorici.nl/lid-words

Ledenadministratie, waaronder (e-mail)adreswijzigingen

Doorgeven aan
secretaris@kunsthistorici.nl

Secretariaat / Communicatie

Vereniging voor Nederlandse
Kunsthistorici

t.a.v. Mireille de Putter (medewerker
communicatie en publiciteit)

Postbus 90418

2509 LK Den Haag

secretariaat@kunsthistorici.nl

www.kunsthistorici.nl

© Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de afbeeldingen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, worden verzocht zich tot de redactie te wenden.